

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_17337

192ο
ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α.

Αξιοποιώντας τις γνώσεις σας, να αντιστοιχίσετε τα κριτήρια ηθικής ορθότητας (στήλη Α) με τα δεδομένα της στήλης Β.

(μονάδες 10)

Α'

Β'

1. ωφέλεια
2. καθολικός νόμος
3. αρετή
4. χαρακτήρας
5. ηδονή

- α. Ο Επίκουρος την ορίζει ως απουσία σωματικού πόνου και ψυχικής ταραχής.
- β. Είναι η ανάγκη να διαμορφωθεί έτσι, ώστε να αποκτήσουμε την ικανότητα να ανταποκρινόμαστε σε ηθικά δύσκολες περιστάσεις με τον σωστό τρόπο.
- γ. Μας επιτρέπει σε κάθε περίπτωση να πετύχουμε τη σωστή μεσότητα, τον μέσο όρο ανάμεσα σε υπερβολές και ελλείψεις.
- δ. Το υποκείμενο της πράξης να θέλει ο κανόνας της πράξης του να ισχύει ως καθολικός νόμος.
- ε. Εσφαλμένη είναι εκείνη η πράξη της οποίας οι συνέπειες είναι χειρότερες από εκείνες άλλων πράξεων.

Απάντηση: 1 – ε / 2 – δ / 3 – γ / 4 – β / 5 – α.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: αξιολογία, εμπειρισμός, αυτοαναφορικότητα της τέχνης.

(μονάδες 15)

Αξιολογία = αποτελεί βασικός κλάδος της φιλοσοφικής αναζήτησης που καλύπτει τους προβληματισμούς της πρακτικής φιλοσοφίας στο σύνολό της. Όταν θέλουμε να βρούμε αρχές που να ρυθμίζουν τις πράξεις μας και να μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας, ενδιαφερόμαστε για την πρακτική φιλοσοφία. Επειδή στην πρακτική φιλοσοφία μιλάμε συνήθως για αξίες που μας κατευθύνουν και που θέλουμε να πραγματώσουμε, αυτός ο κλάδος ονομάζεται αξιολογία.

Εμπειρισμός = γνωσιολογική θεωρία σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχει ουσιώδης a priori γνώση του κόσμου. Όλη η γνώση μας για την πραγματικότητα προέρχεται από την εμπειρία και παρέχεται μέσω των αισθήσεων.

Αυτοαναφορικότητα της τέχνης = όταν η καλλιτεχνική δημιουργία επιλέγει ως βασικό θέμα της το ίδιο της τον εαυτό και όχι τον φυσικό, τον υπερβατικό ή τον εσωτερικό κόσμο.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Μεταφυσική –Πρώτη φιλοσοφία –Οντολογία: Ποια είναι η σχέση ανάμεσα στους συγκεκριμένους όρους;

(μονάδες 12)

Ο κλάδος της φιλοσοφίας που καλείται “**μεταφυσική**” πήρε το όνομά του από το έργο του Αριστοτέλη «Μετά τα Φυσικά». Ο Αριστοτέλης ονομάζει τη φιλοσοφία που αναπτύσσεται σε αυτό το έργο “**πρώτη φιλοσοφία**” αναγνωρίζοντας τον κεντρικό και ουσιώδη χαρακτήρα της. Η “μεταφυσική” είναι ο κλάδος της φιλοσοφίας που ασχολείται με ερωτήματα πέρα από τα όρια της φυσικής, με κυριότερο ερώτημα «τι είναι το **ον**». Με το ερώτημα αυτό εννοούμε «τι υπάρχει», ποια είναι τα βασικά είδη των όντων που υπάρχουν και μέσω ποιων γνωρισμάτων τα διακρίνουμε και τα κατηγοριοποιούμε. Έτσι φαίνεται ότι η μεταφυσική σε μεγάλο βαθμό χαρακτηρίζεται και ως “**οντολογία**”. Σύμφωνα με τα παραπάνω, αντιλαμβανόμαστε ότι ανάμεσα στους όρους «Μεταφυσική – Πρώτη Φιλοσοφία – Οντολογία» υπάρχει άμεση σχέση, καθώς η Μεταφυσική μπορεί να ονομαστεί και Οντολογία, εφόσον ασχολείται με τη φύση του όντος, τι είναι το **ον**, το οποίο αποτελεί θέμα που βρίσκεται πέρα από τα όρια της φυσικής και αποτελεί πρώτη φιλοσοφία, καθώς αναγνωρίζει με αυτόν τον τρόπο την αξία της.

2β.

Με ποιον τρόπο οι κανόνες του δικαίου συμβάλλουν στην αρμονική ζωή των ανθρωπίνων κοινωνιών; Ποια προβλήματα, κατά τη γνώμη σας, θα αντιμετώπιζαν κοινωνίες χωρίς δίκαιο;

(μονάδες 13)

Οι άνθρωποι απαρτίζουν κοινωνικές ομάδες, που συνεργάζονται και δημιουργούν θεσμούς, οι οποίοι αντανakλούν τις βασικές ηθικές τους αντιλήψεις και καθιστούν δυνατή τη διακυβέρνησή τους και τη συστηματική επιδίωξη των στόχων τους. Οι θεσμοί αυτοί είναι ακριβώς οι κανόνες δικαίου, το σύνολο δηλαδή των κανόνων που ρυθμίζουν τις σχέσεις των μελών μιας οργανωμένης κοινωνίας με τρόπο υποχρεωτικό. Είναι κανόνες που δημιουργούν υποχρεώσεις αλλά και δικαιώματα στον κάθε άνθρωπο. Επομένως, όταν αυτοί οι κανόνες δικαίου τίθενται σε εφαρμογή, αντιμετωπίζονται οι διάφοροι εξωτερικοί κίνδυνοι, αξιοποιούνται σωστά οι υπάρχοντες πόροι, εξυπηρετούνται καλύτερα τα συμφέροντα των μελών της

κοινωνίας, αποφεύγονται ή τουλάχιστον διευθετούνται ειρηνικά οι ενδεχόμενες αντιπαλότητες και προάγεται η ευημερία σε κάθε επίπεδο, με αποτέλεσμα οι ανθρώπινες κοινωνίες να χαρακτηρίζονται από αρμονία. Αντίθετα, αν μια κοινωνία δεν είχε θεσπίσει κανόνες δικαίου, τότε θα επικρατούσε «χάος», εφόσον ο καθένας θα έκανε ό, τι ήθελε, χωρίς να υπολογίζει τους συνανθρώπους του και το γενικό καλό (συμφέρον), η κοινωνία θα χαρακτηριζόταν από συνεχείς συγκρούσεις, θα ήταν αδύνατη η αντιμετώπιση βασικών αναγκών των ανθρώπων και βασικών προβλημάτων. Επομένως, τολμούμε να πούμε ότι δεν θα μπορούσε καν να χαρακτηριστεί ως «κοινωνία», διότι η δημιουργία της κοινωνίας προϋποθέτει τη συμβίωση των μελών της με ομαδικότητα, συνεργασία, οργάνωση και σχέση αλληλεπίδρασης. Αν λοιπόν όλα τα παραπάνω εκλείπουν από μια κοινωνία, δεν υπάρχει πρόοδος και δεν αναπτύσσεται ο πολιτισμός σε όλα του τα επίπεδα. Καταληκτικά, οι κανόνες δικαίου είναι απαραίτητοι, διότι διασφαλίζουν την ορθή και ομαλή λειτουργία της κοινωνίας.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου